

Modus operandi van woning

Welke werkwijze hanteren woninginbrekers vandaag de dag om een woning binnen te komen? En hoe kiezen ze hun doelwit? Dit is onderzocht door DSP-groep door te praten met zestien veroordeelde inbrekers, diverse (wijk)agenten, rechercheurs en een aantal forensische onderzoekers. Ook maakte het bureau een analyse van cijfermateriaal en hield het schouwen in buurten en wijken. Het onderzoek levert concrete, praktisch toepasbare en soms verrassende inzichten op. Het mooie van dit onderzoek is dat het een herhaling is van een onderzoek twintig jaar geleden. Dit geeft de mogelijkheid de situatie te vergelijken met 'vroeger'.

De gelegenheid maakt de dief - nog steeds. Vier op de vijf woninginbraken worden gepleegd door zogenoemde gelegenheidsinbrekers. Dat zijn inbrekers die uit zijn op gemak, zo min mogelijk risico's en snel succes. Als het niet binnen een paar minuten lukt om in te breken, staken zij hun poging. Hun grootste angst is om gezien of gehoord te worden. De donkere wintermaanden en de latere uren zijn dan ook favoriet. Oudere buurten met achterpaden, slechte verlichting en uitbundig groen hebben de

voorkeur. Meestal worden huizen via de achterzijde benaderd en wordt met een schroevendraaier, koevoet, beitel, bandenlichter of breekijzer de deur of het raam open gewrikt. Dat was twintig jaar geleden zo en dat is nog steeds zo. De gelegenheidsinbreker heeft geen voorkeur voor een bepaald adres, maar voor goede en makkelijk bereikbare buit. De inbreker gaat naar binnen, is hooguit tien minuten in het huis en maakt dan dat hij wegkomt. Omdat inbrekers zorgvuldig uitkiezen welk doelwit past bij hun werkwijze, blijkt dat de meeste inbraken succesvol zijn. Gelegenheidsinbrekers breken meestal

in een bekende omgeving in, waar ze de vluchtwegen weten te vinden. Ze kennen daar het gedrag van de buurtbewoners en ze kennen de werkwijze van de politie. Zij bereiden meestal niets voor, maar scannen de omgeving op openstaande ramen of deuren. Lokale gelegenheidsinbrekers zijn volgens de politie vaak junks en minderjarigen.

Bendes en specialisten De rest van de inbraken wordt gepleegd door bendes en specialisten. Zij kiezen hun doelwit wél vooraf uit. Ze oriënteren zich eerst goed en beschikken over meerdere technieken om de woning binnen te komen. Omdat al die voorbereidingen wel wat moeten opleveren, gaan deze inbrekers voor de grote buit. Zij richten zich op luxe en vrijstaande woningen. Zij slaan hun slag ook vaker in buitenwijken en in woningen die vanaf snelwegen en provinciale wegen goed te bereiken zijn. Diep een woonbuurt ingaan vermijden zij zoveel mogelijk, omdat ze de lokale situatie niet goed kennen en niet snel weg kunnen komen. Ze bereiden zich goed voor, onderzoeken vooraf de vluchtwegen en houden het gedrag van de bewoners en de surveillance-patronen van de politie een tijdje in de gaten voordat ze toeslaan. Zij laten zich nauwelijks door preventieve maatregelen ontmoedigen. Professionals en bendes zijn vaak getipt of werken in opdracht. Bendeleden zijn

gjinbrekers

volgens de politie bijna zonder uitzondering afkomstig uit Oost-Europa.

Persoonlijke voorkeuren Hoewel de meeste woninginbrekers eerst zeggen dat ze geen voorkeur hebben voor bepaalde wijken of woningen, blijkt in de loop van het gesprek toch vaak dat ze die wél hebben. Maar wat de een aantrekkelijk vindt, wordt door de ander juist gemeden. Villawijken worden bijvoorbeeld gekozen omdat de buit groot is of juist gemeden omdat de buit te goed beveiligd is. Achterstandswijken zijn voor de een niet interessant omdat er te weinig te halen valt, een ander kiest ze juist uit omdat er vaak relatief veel cash aanwezig is. Verlichting wordt door de een als vervelend ervaren, de ander vindt het wel handig om goed te kunnen zien wat hij doet. Wat de een als risico ziet, ervaart de ander dus juist als een voordeel of een niet relevante bijkomstigheid. Veel doorslaggevend voor de keuze van het doelwit zijn de persoonlijke motieven en vaardigheden en - vooral - de buit waar de inbreker op uit is.

Wat werkt? Preventieve maatregelen maken een wereld van verschil. Dat blijkt uit alle onderzoeken en dat is in dit onderzoek nogmaals bevestigd. De inbrekers zeggen wel dat dit niet zo is, maar uit alles blijkt dat zij wel degelijk rekening houden met genomen

maatregelen. In de buurten waar veel wordt ingebroken, is vaak verouderd hang- en sluitwerk en achterstallig onderhoud. Het aantal inbraken neemt af als woningen worden gerenoveerd. De inbrekers zijn zich er vaak niet van bewust, maar een kwetsbare woning is voor hen een aantrekkelijke woning. De inbrekers geven zelf ook een paar tips: anti-inbraakstrips, ook op ramen, werken goed. Verder is het verstandig om kieren in kozijnen te dichten, beter hang- en sluitwerk te plaatsen (alweer) en opklimmogelijkheden te beperken. Maar geen enkele afzonderlijke maatregel is op zichzelf genoeg: het gaat om het totaalpakket. Een duur slot in een slechte deur levert weinig op, vooral als de sleutel er gewoon in zit. Het plaatsen van extra verlichting op plekken waar niemand zicht op heeft, werkt eerder uitnodigend dan preventief. Schrikverlichting wordt overigens wel vervelend gevonden door inbrekers, omdat dit vaak de aandacht trekt van omwonenden. Het uitschakelen van een alarminstallatie is voor veel inbrekers geen probleem, vooral niet voor bendes en specialisten.

Sociale cohesie Sociale ogen en zichtbaarheid hebben alleen maar effect in buurten waar enige sociale cohesie is. Er zijn buurten waar niemand de politie belt als er een vreemde bij de burens in de achtertuin staat, zelfs niet als er

breekgeluiden te horen zijn. Het gaat er dus niet om óf er mensen aanwezig zijn, het gaat erom of zij in actie komen als ze iets verdachts zien. Tot slot hebben inbrekers het idee dat bewoners in PKVW-woningen en -wijken eerder laks gedrag vertonen dan bewoners van minder goed beveiligde woningen. Zowel de inbrekers als de politie geven aan dat bewoners slordig met beveiliging omgaan. Er zitten sleutels in sloten, ramen staan open, waardevolle spullen liggen in het zicht, mensen zijn duidelijk afwezig. Het gedrag van de bewoners is een risicofactor die minstens zo groot is als falende beveiliging. Zelfs het best geteste en gecertificeerde product heeft weinig beveiligende waarde als het niet (goed) wordt gebruikt. De enige factor waar álle inbrekers een hekel aan zeggen te hebben zijn opletende bewoners en burens.

Wat is er veranderd? Gemak dient de mens, ook de woninginbreker. De voorkeur gaat dan ook nog altijd uit naar de benedenverdieping. Maar de moderne inbreker vindt het geen bezwaar omhoog te klimmen, vooral omdat de beveiliging van ramen in de bovenverdieping nogal eens te wensen overlaat: het hang- en sluitwerk is minder goed of de ramen staan gewoon open. Regenpijpen en opstapjes zijn vaak zo geplaatst dat ze een klimpartij vrij makkelijk maken. In het onderzoek ►

van twintig jaar geleden was dit anders: de benedenverdieping was favoriet, vaak omdat men bang was dat boven iemand aanwezig kon zijn. Nu geven zowel daders als politie aan dat ze meteen naar de slaapkamer op de bovenverdieping gaan, omdat inbrekers weten dat daar de waardevolle zaken te vinden zijn. Kennelijk zijn de huidige inbrekers dus minder bevreesd dan hun collega's van twintig jaar geleden. Een ander verschil is het type woning: twintig jaar geleden waren eengezinswoningen favoriet, met een speciale voorkeur voor vrijstaande woningen en hoekwoningen. Dat is nu niet meer het geval: gelegenhedstieven beschouwen alle woningen waar wat te halen valt als mogelijk doelwit als er maar een kans op buit is met minimale inspanning en risico's. Zonder echt harde cijfers te kunnen presenteren lijkt het er wel op dat inbraken in opdracht of na tips iets in aantal zijn toegenomen. En tot slot zijn de inbrekers wat ruwer en makkelijker geworden: de buit moet hoe dan ook bereikt worden.

Praten Het gebeurt niet vaak dat veroordeelde daders zelf aan het woord worden gelaten. Dat is eigenlijk vreemd, omdat zij een buitengewoon goede bron van informatie zijn. Niemand kan beter dan een inbreker zelf aangeven wat het effect van preventieve maatregelen is. Maar het is niet makkelijk om met ze in contact te komen. Vergeleken met twintig jaar geleden is dat ook nog eens een stuk moeilijker geworden, omdat de lijsten met veroordeelden niet up-to-date zijn, maar ook omdat de inbrekers zelf vaker weigerden om onderzoekers te woord te staan. Een langlopend onderzoek zou waarschijnlijk beter werken: als elke twee maanden actuele gegevens van veroordeelde inbrekers beschikbaar komen voor onderzoekers, kan in anderhalf à twee jaar tijd worden gesproken met 75 tot honderd inbrekers. Dat maakt het mogelijk om hardere conclusies te trekken.

Slechte registratie Een uitkomst die in elk geval niet anders was dan twintig jaar geleden is de constatering dat veel politieregio's hun woninginbraken slecht registreren. Het is voor ons als relatieve buitenstaanders elke keer weer een verrassing, maar de politie beschikt niet over een compleet overzicht van woninginbraken. Veel inbraken worden slecht of zelfs helemaal niet onderzocht en bovenregionaal onderzoek naar bendes krijgt nauwelijks prioriteit. Woninginbraken mogen dan hoog op de prioriteitenlijst staan, maar dat betekent

kennelijk niet dat de informatiehuishouding op orde wordt gebracht. Welk systeem ook wordt gebruikt, voor slimme analyses zijn betrouwbare gegevens en registratiediscipline essentieel. Hoewel dit in sommige regio's beter gaat dan in andere, is het totaalbeeld schrikbarend slecht. Dat de gelegenheid de dief maakt, blijkt dus nog altijd waar te zijn. Maar dat wil niet zeggen dat een structurele aanpak gebaseerd op slimme analyses van afzonderlijke gevallen geen zin heeft. Er zitten namelijk wel degelijk patronen in het gedrag van inbrekers. En als het gaat om de aanpak van georganiseerde bendes is een bovenregionale aanpak zelfs absoluut noodzakelijk. Wellicht dat de oprichting van de nationale politie een aanleiding kan zijn om daar nu eens echt mee te beginnen. Dan kunnen we over twintig jaar hopelijk een wat optimistischer conclusie trekken.

■ Sander Flight

Partner bij onderzoeks- en adviesbureau www.dsp-groep.nl.

Dit artikel is gebaseerd op het rapport 'Hoe doen ze het toch? Modus Operandi Woninginbraak Eindrapportage', geschreven door Carolien van den Handel, Oberon Nauta, Paul van Soomeren en Pepijn van Amersfoort. Het rapport kan worden gedownload via: <http://www.dsp-groep.nl/index.cfm?page=rapporten&id=2711>.

MODUS OPERANDI

Veel:

Openwrikken van ramen en deuren
Forceren uitzetijzers/raamboompjes
Flipperen

Weinig:

Afbreken slotcilinder (Bulgaarse methode): alleen in vlagen
Gaafjes boren: 'niet meer van deze tijd', alleen nog door Oost-Europeanen
Ruiten inslaan: alleen als andere methoden niet werken
Hengelen, kerntrekken, lockpicken, slagsleutel- of kopsleutelmethode: te specialistisch